

Parlamentul
Republicii Moldova

AL nr. 98
18-08 2026

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 4 alin. (1) lit. a), 24, 25 alin.(1)
lit. g) din Legea nr. 74 din 10 aprilie 2025 cu privire la Curtea Constituțională

**pentru controlul constituționalității
unor prevederi din Legea nr. 34 din 13 martie 2025
pentru modificarea unor acte normative**

I – AUTORUL SESIZĂRII

Adrian LEBEDINSKII,

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt 105,

Chișinău 2073

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Controlul constituționalității sintagmei „*pentru conflicte de interese*” din articolul VI alin. (3) al Legii nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative, în sensul în care prin efectul său juridic, aceasta exclude de la mecanismul de verificare a justificării încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și a interdicțiilor aplicate până la 29 octombrie 2021 persoanele sancționate pentru încălcarea regimului juridic al incompatibilităților.

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

La 13 martie 2025, Parlamentul a adoptat legea nr. 34 pentru modificarea unor acte normative, legislatorul a modificat mecanismul juridic referitor la efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și al limitărilor.

„În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, președintele sau vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate va verifica dacă încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și interdicțiile aplicate până la data de 29 octombrie 2021, pentru conflicte de interese, persoanelor înscrise în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate și

persoanelor care nu au fost înscrise în registrul menționat sunt justificate conform art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.”

Astfel, modificările adoptate au urmărit înlăturarea caracterului automat al unor consecințe juridice deosebit de grave, precum încetarea mandatului, încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu și aplicarea interdicției de a ocupa anumite funcții publice sau de demnitate publică.

În acest sens, articolul 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate stabilește că inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută.

Totodată, potrivit articolului 39 alin. (5) din aceeași lege, la aprecierea faptului dacă au fost aduse daune interesului public trebuie să se țină cont, în principal, de caracterul sistematic sau unitar al abaterii, de numărul persoanelor afectate, de mărimea prejudiciului material cauzat, de consecințele abaterii la nivel local, național sau internațional, de afectarea reputației autorității sau instituției publice, de afectarea bunei funcționări a acesteia, precum și de alte circumstanțe care ar putea afecta interesul public.

Prin urmare, legislatorul a instituit obligația unei evaluări individualizate a fiecărei situații și a abandonat concepția potrivit căreia simpla constatare formală a încălcării unui regim juridic trebuie să conducă, în mod inevitabil și automat, la încetarea mandatului și la aplicarea interdicției de a ocupa funcții publice.

Rațiunea modificării legislative constă în necesitatea asigurării unui raport rezonabil între natura încălcării, gradul de vinovăție, consecințele produse și severitatea măsurilor aplicate persoanei vizate. O asemenea abordare este conformă principiilor statului de drept, individualizării măsurilor restrictive, proporționalității și protecției persoanei împotriva unor ingerințe arbitrare sau excesive.

3.1. Mecanismul de verificare instituit prin articolul VI alin. (3) din Legea nr. 34/2025

Pentru a extinde noua abordare asupra unor măsuri aplicate anterior modificării legii, legislatorul a instituit, prin articolul VI alin. (3) din Legea nr. 34/2025, un mecanism special de verificare a justificării încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și a interdicțiilor aplicate până la data de 29 octombrie 2021.

Prevederea contestată stabilește următoarele:

„În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, președintele sau vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate va verifica dacă încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și interdicțiile aplicate până la data de 29 octombrie 2021, pentru conflicte de interese, persoanelor înscrise în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate și persoanelor care nu au fost înscrise în registrul menționat sunt justificate conform art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Ca urmare a acestei verificări, președintele sau vicepreședintele Autorității va emite un act de constatare cu privire la menținerea sau anularea încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu sau a interdicției.”

Din conținutul acestei prevederi rezultă că legislatorul a recunoscut existența unei probleme în privința măsurilor aplicate anterior introducerii obligației de individualizare. În consecință, a fost instituită o procedură specială în cadrul căreia ANI trebuia să verifice dacă măsurile dispuse anterior mai sunt justificate în raport cu criteriile prevăzute de articolul 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016.

Mecanismul nu are ca obiect anularea automată a tuturor măsurilor aplicate anterior, ci verificarea individuală a justificării acestora. Ca urmare a verificării, președintele sau vicepreședintele ANI poate emite un act prin care să mențină sau să anuleze încetarea mandatului, încetarea raporturilor de muncă ori de serviciu sau interdicția aplicată.

Prin urmare, norma nu instituie un drept necondiționat la anularea interdicției, ci dreptul persoanei la o evaluare individualizată, obiectivă și efectivă a circumstanțelor în care măsura a fost aplicată.

3.2. Ambiguitatea sintagmei „pentru conflicte de interese”

Problema de constituționalitate rezultă din modul neclar în care sintagma „pentru conflicte de interese” a fost inserată în structura articolului VI alin. (3) din Legea nr. 34/2025.

Construcția sintactică a normei permite cel puțin două interpretări distincte.

Potrivit primei interpretări, verificarea trebuie efectuată numai în privința încetărilor de mandate, a raporturilor de muncă sau de serviciu și a interdicțiilor aplicate pentru conflicte de interese. În această interpretare, referirea ulterioară la persoanele înscrise sau neînscrise în Registrul de stat nu constituie categorii autonome de beneficiari, ci descrie situația persoanelor sancționate pentru conflicte de interese.

Potrivit celei de-a doua interpretări, norma cuprinde mai multe categorii distincte: persoanele cărora le-au fost aplicate măsuri pentru conflicte de interese, persoanele înscrise în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție și persoanele care nu au fost înscrise în registrul menționat. În această interpretare, mecanismul de verificare nu este limitat exclusiv la conflictele de interese, ci privește toate persoanele cărora le-au fost aplicate măsurile enumerate, dacă acestea îndeplinesc condițiile temporale și materiale stabilite de lege.

Autoritatea Națională de Integritate a adoptat interpretarea restrictivă, potrivit căreia mecanismul de verificare se aplică exclusiv încălcărilor regimului juridic al conflictelor de interese și nu poate fi aplicat încălcărilor regimului juridic al incompatibilităților.

Existența unor interpretări divergente nu rezultă doar din semnele de punctuație utilizate de legislator. Problema este determinată de întreaga structură a normei, de raportul acesteia cu articolul 39 din Legea nr. 132/2016 și de lipsa unei delimitări clare între categoria încălcărilor și categoria persoanelor care pot beneficia de verificare.

Într-un domeniu în care aplicarea normei poate conduce la menținerea sau anularea încetării unui mandat și a unei interdicții de a ocupa funcții publice, legea trebuie să determine cu suficientă precizie destinatarii mecanismului și întinderea competenței ANI.

Articolul 23 alin. (2) din Constituție obligă statul să adopte norme accesibile, clare și previzibile. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, legea trebuie să precizeze suficient de clar întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorității și să ofere garanții adecvate împotriva arbitrarului.

Sintagma contestată nu permite stabilirea cu certitudine dacă persoanele sancționate pentru incompatibilități sunt incluse sau excluse din mecanismul de verificare, iar această incertitudine afectează atât previzibilitatea normei, cât și aplicarea sa uniformă.

3.3. Raportul dintre articolul VI alin. (3) din Legea nr. 34/2025 și articolul 39 din Legea nr. 132/2016

Articolul 39 din Legea nr. 132/2016 poartă denumirea „Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor”.

Așadar, norma la care face trimitere articolul VI alin. (3) nu reglementează exclusiv conflictele de interese. Aceasta stabilește efectele juridice și criteriile de individualizare pentru mai multe categorii de încălcări ale regimului de integritate, inclusiv pentru incompatibilități.

Criteriile prevăzute de articolul 39 alin. (2), respectiv gradul de vinovăție, natura abaterii, numărul și durata abaterilor, existența unor abateri similare, prejudiciul adus interesului public și funcția deținută, sunt aplicabile, prin natura lor, atât conflictelor de interese, cât și incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

De asemenea, criteriile prevăzute de articolul 39 alin. (5), referitoare la caracterul sistematic sau unitar al abaterii, numărul persoanelor afectate, prejudiciul material, consecințele produse și afectarea reputației sau funcționării autorității publice, nu sunt concepute exclusiv pentru situațiile de conflict de interese.

În aceste condiții, trimiterea din articolul VI alin. (3) la articolul 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 creează așteptarea legitimă că verificarea trebuie efectuată potrivit unui mecanism comun tuturor măsurilor prevăzute de articolul 39.

Limitarea mecanismului numai la persoanele sancționate pentru conflicte de interese nu rezultă în mod neechivoc din logica generală a articolului 39 și nu este însoțită de o justificare legislativă care să explice de ce aceleași criterii de individualizare pot fi aplicate retroactiv unei categorii de persoane, dar nu și altei categorii căreia i-au fost aplicate consecințe juridice identice sau comparabile.

3.4. Categoriile de persoane aflate în situații comparabile

În vederea examinării respectării articolului 16 din Constituție, trebuie identificate categoriile de persoane între care norma contestată instituie un tratament juridic diferențiat.

Prima categorie este constituită din persoanele cărora, până la data de 29 octombrie 2021, le-au fost aplicate măsuri de încetare a mandatului, încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu ori interdicții de a ocupa funcții, ca urmare a constatării unui conflict de interese.

A doua categorie este constituită din persoanele cărora, în aceeași perioadă, le-au fost aplicate aceleași măsuri sau măsuri comparabile ca urmare a constatării unei incompatibilități.

Cele două categorii sunt comparabile din perspectiva consecințelor juridice suportate. În ambele situații, persoana poate pierde mandatul sau funcția deținută, poate fi înscrisă în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție și poate fi lipsită, pentru o perioadă determinată, de posibilitatea de a exercita funcții publice sau de demnitate publică.

Ambele categorii sunt supuse regimului juridic reglementat de articolul 39 din Legea nr. 132/2016. Pentru ambele categorii, caracterul justificat al măsurii poate fi apreciat prin raportare la gradul de vinovăție, natura și durata abaterii, antecedentele persoanei, prejudiciul adus interesului public și funcția deținută.

Este adevărat că un conflict de interese și o incompatibilitate nu sunt instituții juridice identice. Totuși, pentru aplicarea principiului egalității nu este necesar ca situațiile comparate să fie identice în toate elementele lor. Este suficient ca acestea să fie comparabile în raport cu obiectul și scopul reglementării.

În cazul de față, obiectul reglementării nu îl constituie constatarea inițială a conflictului de interese sau a incompatibilității, ci verificarea ulterioară a justificării unor consecințe juridice identice sau comparabile. Din această perspectivă, persoanele cărora le-au fost aplicate încetarea mandatului și interdicția de a ocupa funcții se află într-o situație relevant comparabilă.

Curtea Constituțională a reținut constant că diferența de tratament devine discriminatorie atunci când persoane aflate în situații similare sau comparabile sunt tratate diferit fără o justificare obiectivă și rezonabilă, fără urmărirea unui scop legitim sau fără existența unui raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

3.5. Tratamentul juridic diferențiat

Prin interpretarea restrictivă a sintagmei „pentru conflicte de interese”, persoanele din prima categorie beneficiază de verificarea individualizată a justificării măsurilor aplicate anterior.

Aceste persoane pot obține un act de constatare prin care încetarea mandatului, încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu ori interdicția să fie anulată, dacă nu sunt întrunite criteriile prevăzute de articolul 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016.

În schimb, persoanele sancționate pentru incompatibilități sunt excluse de la această verificare, chiar dacă măsurile aplicate acestora sunt identice, iar circumstanțele referitoare la vinovăție, gravitate, prejudiciu și antecedente ar putea demonstra caracterul nejustificat sau disproporționat al interdicției.

Prin urmare, diferența de tratament nu constă doar în calificarea juridică diferită a încălcării inițiale. Ea constă în acordarea sau refuzarea accesului la un mecanism legal de reevaluare a unor măsuri restrictive deosebit de grave.

Unei categorii i se recunoaște posibilitatea ca măsura să fie analizată în lumina noilor criterii de individualizare, iar celeilalte categorii i se menține măsura fără o asemenea verificare.

Această diferență poate conduce la situația în care o persoană care a comis o abatere cu un grad mai mare de vinovăție sau cu un prejudiciu mai grav, calificată drept conflict de interese, să beneficieze de verificare și de anularea interdicției, în timp ce o persoană care a admis pentru prima dată o incompatibilitate formală, fără prejudicierea interesului public, să fie exclusă în mod absolut de la verificare.

O asemenea consecință nu poate fi justificată numai prin denumirea juridică a încălcării. Legislatorul trebuia să demonstreze existența unei diferențe relevante între cele două categorii, raportată la scopul mecanismului de verificare și la gravitatea măsurilor supuse reevaluării.

3.6. Lipsa unei justificări obiective și rezonabile

Din conținutul normei contestate nu rezultă scopul pentru care legislatorul ar fi limitat mecanismul exclusiv la conflictele de interese.

Legea nu precizează că toate conflictele de interese sunt, prin natura lor, mai puțin grave decât incompatibilitățile și nici că incompatibilitățile ar presupune în toate cazurile un grad mai ridicat de vinovăție sau un prejudiciu mai mare adus interesului public.

Dimpotrivă, articolul 39 alin. (2) impune o evaluare individuală, ceea ce demonstrează că gravitatea unei încălcări nu poate fi stabilită abstract numai prin categoria juridică în care aceasta este încadrată.

Atât conflictele de interese, cât și incompatibilitățile pot îmbrăca forme și niveluri diferite de gravitate. Unele încălcări pot fi sistematice și intenționate, în timp ce altele pot fi unitare, formale, de scurtă durată și lipsite de consecințe prejudiciabile.

În absența unor criterii suplimentare, excluderea tuturor persoanelor sancționate pentru incompatibilități operează în mod general și absolut, fără a permite examinarea circumstanțelor concrete.

Nu poate fi identificată o legătură rațională suficientă între scopul legitim de consolidare a integrității în sectorul public și refuzul absolut de a verifica proporționalitatea unei interdicții aplicate pentru incompatibilitate.

Integritatea în funcția publică reprezintă un obiectiv legitim și important într-un stat democratic. Curtea Constituțională a subliniat că persoanele care exercită funcții publice trebuie să respecte standarde înalte de integritate și că incompatibilitățile urmăresc protejarea independenței, integrității profesionale și bunei funcționări a autorităților.

Totuși, legitimitatea obiectivului nu înlătură obligația legislatorului de a asigura proporționalitatea măsurilor și egalitatea de tratament între persoanele aflate în situații comparabile.

Protejarea integrității nu presupune menținerea automată a unei interdicții în toate cazurile, indiferent de gradul de vinovăție, durata abaterii, existența prejudiciului și conduita anterioară a persoanei. Tocmai pentru evitarea acestui automatism legislatorul a introdus criteriile de individualizare din articolul 39 alin. (2).

3.7. Caracterul disproporționat al excluderii

Încetarea mandatului și interdicția de a ocupa funcții publice reprezintă măsuri cu efecte severe asupra statutului juridic al persoanei.

În cazul unui ales local, asemenea măsuri afectează nu numai situația individuală a titularului mandatului, ci și voința exprimată de alegători. Dreptul de a fi ales, garantat de articolul 38 alin. (3) din Constituție, nu poate fi redus exclusiv la posibilitatea de a participa la alegeri. Acesta presupune, în mod firesc, și posibilitatea exercitării efective a mandatului obținut, în condițiile legii.

De asemenea, articolul 39 din Constituție garantează dreptul cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice și accesul la o funcție publică. Articolele 38 și 39 din Constituție consacră dreptul de a fi ales, dreptul de participare la administrarea treburilor publice și accesul la funcții publice.

Aceste drepturi nu sunt absolute, iar legislatorul poate institui condiții de integritate și incompatibilități. Cu toate acestea, limitările trebuie să fie prevăzute de o lege clară, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale cu situația care le-a determinat.

Excluderea absolută a unei categorii de persoane de la mecanismul verificării nu permite aprecierea dacă menținerea interdicției este necesară într-o societate democratică și dacă există un raport rezonabil între abaterea comisă și efectele suportate.

În locul unei evaluări individuale, norma instituie un criteriu rigid, bazat exclusiv pe calificarea formală a încălcării drept conflict de interese sau incompatibilitate.

Un asemenea criteriu poate produce rezultate arbitrare, deoarece ignoră circumstanțele concrete pe care însuși legislatorul le-a declarat relevante prin articolul 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016.

3.8. Principiul calității legii și protecția împotriva arbitrariului

Potrivit articolului 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care dreptatea și drepturile omului reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Principiul statului de drept presupune respectarea legalității, certitudinii juridice și protecția persoanei împotriva arbitrariului autorităților publice.

Articolul 23 alin. (2) din Constituție nu se limitează la obligația publicării actelor normative. Acesta impune legislatorului să adopte norme suficient de clare și previzibile pentru ca destinatarii să își poată cunoaște drepturile și obligațiile și să poată anticipa consecințele juridice ale normei.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure. De asemenea, norma trebuie să reglementeze raporturile juridice în mod coerent și să stabilească limite suficiente pentru exercitarea puterii discreționare.

Articolul VI alin. (3) din Legea nr. 34/2025 nu îndeplinește aceste exigențe în măsura în care nu permite determinarea neechivocă a categoriilor de persoane supuse verificării.

Lipsa de claritate a permis ANI să adopte o interpretare care exclude integral incompatibilitățile, deși articolul 39, la care norma face trimitere, reglementează expres și această categorie de încălcări.

În asemenea condiții, aplicarea sau neaplicarea mecanismului depinde de interpretarea autorității, fără ca legea să ofere criterii clare pentru soluționarea divergenței.

Chiar dacă actele ANI pot fi contestate în instanță, existența formală a unui control judecătoresc nu remediază în toate cazurile lipsa de previzibilitate a normei. O putere discreționară insuficient delimitată nu trece testul previzibilității numai pentru că actul emis poate fi contestat ulterior.

3.9. Obligația aplicării uniforme a legii

Principiul egalității impune autorităților publice obligația de a trata în mod egal situațiile identice sau comparabile.

Potrivit articolului 23 din Codul administrativ, autoritățile publice trebuie să respecte egalitatea de tratament, iar orice diferență de tratament trebuie justificată în mod obiectiv.

De asemenea, exercitarea dreptului discreționar trebuie să se realizeze cu bună-credință, în limitele stabilite de lege și cu respectarea scopului pentru care competența a fost acordată.

Articolul 137 din Codul administrativ stabilește că stările de fapt identice în esență trebuie tratate identic, iar tratarea diferită este admisibilă numai dacă există un motiv obiectiv.

În cazul mecanismului instituit de Legea nr. 34/2025, ANI nu dispune de competența de a selecta în mod arbitrar persoanele ale căror măsuri urmează să fie verificate. Categoriile de destinatari trebuie stabilite de lege într-un mod suficient de clar.

Dacă norma permite ANI să efectueze verificarea în privința unor persoane cărora le-au fost aplicate încetarea mandatului și interdicții, dar să refuze verificarea altor persoane supuse acelorași consecințe, fără criterii obiective referitoare la gravitatea faptei, aceasta conferă autorității o marjă excesivă de apreciere.

3.10. Practica administrativă și judiciară relevantă

Problema nu are un caracter exclusiv teoretic. Modul de aplicare a Legii nr. 34/2025 demonstrează existența unor diferențe semnificative de tratament.

În cazul invocat al lui Igor Șarov, prin Actul nr. 206 din 19 iunie 2025, ANI ar fi procedat la verificarea măsurilor aplicate anterior în raport cu noile criterii prevăzute de articolul 39 din Legea nr. 132/2016.

De asemenea, în cazul Rodicăi Farmagiu, este invocată emiterea de către ANI, la 17 iunie 2025, a unui act prin care au fost anulate anumite puncte dintr-un act de constatare emis la 28 septembrie 2020, adică după o perioadă de aproximativ cinci ani.

Aceste exemple demonstrează că ANI dispune de instrumentul juridic necesar pentru a reexamina și, după caz, a anula măsurile dispuse prin acte anterioare. Totodată, ele demonstrează că trecerea timpului sau caracterul definitiv al actului inițial nu au fost considerate, în sine, impedimente absolute pentru efectuarea verificării.

Practica respectivă este relevantă nu pentru că situațiile individuale ar trebui considerate identice în toate aspectele, ci pentru că evidențiază efectul diferențiat al sintagmei contestate: unele persoane au acces la procedura de verificare, iar altele sunt excluse exclusiv în funcție de categoria formală a încălcării.

În același timp, practica administrativă neuniformă nu poate substitui claritatea legii. Dimpotrivă, existența unor interpretări și soluții diferite confirmă necesitatea intervenției Curții Constituționale pentru a stabili limitele constituționale ale reglementării.

3.11. Afectarea dreptului de a fi ales și de a participa la administrarea treburilor publice

Interdicția de a exercita funcții publice sau de demnitate publică afectează exercițiul drepturilor garantate de articolele 38 și 39 din Constituție.

În cazul unui primar ales, încetarea mandatului afectează raportul reprezentativ rezultat din votul cetățenilor. Deși legislatorul poate stabili incompatibilități și standarde de integritate, aplicarea unor consecințe care înlătură titularul unui mandat ales trebuie să se bazeze pe norme clare și pe o evaluare proporțională.

Dreptul de a fi ales nu garantează exercitarea necondiționată a mandatului în orice situație. Totuși, încetarea mandatului și interdicția ulterioară nu pot fi dispuse sau menținute în condiții arbitrare, discriminatorii ori lipsite de previzibilitate.

În măsura în care o categorie de aleși poate beneficia de verificarea justificării încetării mandatului, iar o altă categorie este exclusă în mod absolut,

tratamentul diferențiat trebuie să fie justificat prin argumente obiective și proporționale.

Norma contestată nu furnizează o asemenea justificare și nici nu stabilește criterii care să demonstreze de ce menținerea automată a măsurii este necesară pentru toate incompatibilitățile, indiferent de natura și consecințele lor.

3.12. Aplicarea articolului 54 din Constituție

Potrivit articolului 54 alin. (1) din Constituție, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Conform alineatului (2), exercițiul drepturilor și libertăților poate fi supus numai restrângerilor prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru realizarea scopurilor legitime enumerate de Constituție.

Alineatul (4) stabilește că restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate afecta existența dreptului sau a libertății.

În cazul de față, măsurile de încetare a mandatului și interdicția de a ocupa funcții pot urmări scopul legitim al protejării integrității, independenței și bunei funcționări a autorităților publice.

Totuși, excluderea absolută a persoanelor sancționate pentru incompatibilități de la verificarea prevăzută de Legea nr. 34/2025 nu îndeplinește exigențele proporționalității.

Măsura nu este adecvat diferențiată în funcție de gravitatea faptei, nu este necesară în toate situațiile și poate produce un dezechilibru excesiv între interesul public urmărit și drepturile persoanei afectate.

Legislatorul avea posibilitatea să instituie un mecanism mai puțin restrictiv, prin aplicarea aceluiași criterii de verificare tuturor persoanelor cărora le-au fost aplicate încetarea mandatului și interdicția, indiferent dacă abaterea inițială a fost calificată drept conflict de interese sau incompatibilitate.

În cadrul acestei verificări, ANI ar fi putut menține măsurile în cazurile grave și le-ar fi putut anula numai în cazurile în care acestea nu mai sunt justificate potrivit criteriilor prevăzute de lege.

Prin urmare, extinderea verificării nu ar conduce la anularea automată a măsurilor și nu ar afecta obiectivul protejării integrității publice. Ea ar asigura doar evaluarea individualizată și egală a persoanelor aflate în situații comparabile.

3.13. Sinteza contradicției cu prevederile Constituției

Sintagma „pentru conflicte de interese” din articolul VI alin. (3) al Legii nr. 34 din 13 martie 2025 este susceptibilă să contravină articolului 1 alin. (3),

articolului 16, articolului 23 alin. (2), articolelor 38 și 39, precum și articolului 54 din Constituție.

Contrar articolului 1 alin. (3), norma afectează principiile securității juridice și protecției persoanei împotriva arbitrarului.

Contrar articolului 16, aceasta instituie un tratament diferențiat între persoane aflate în situații comparabile, cărora le-au fost aplicate aceleași măsuri de încetare a mandatului și interdicție, fără o justificare obiectivă și rezonabilă suficientă.

Contrar articolului 23 alin. (2), norma nu stabilește cu suficientă claritate categoriile de persoane care pot beneficia de mecanismul verificării și permite interpretări divergente cu efecte grave asupra drepturilor persoanelor vizate.

Contrar articolelor 38 și 39, norma poate conduce la menținerea încetării mandatului și a interdicției de a ocupa funcții publice fără o evaluare individualizată a necesității și proporționalității măsurilor.

Contrar articolului 54, excluderea absolută a persoanelor sancționate pentru incompatibilități nu respectă raportul rezonabil de proporționalitate dintre scopul legitim al protejării integrității publice și drepturile afectate.

Autorul sesizării nu contestă competența legislatorului de a reglementa conflictele de interese, incompatibilitățile și consecințele încălcării regimului juridic al integrității. De asemenea, nu contestă necesitatea aplicării unor măsuri severe atunci când gravitatea faptei și prejudiciul adus interesului public le justifică.

Se contestă însă instituirea unui mecanism de verificare care, potrivit interpretării adoptate de ANI, este accesibil exclusiv persoanelor sancționate pentru conflicte de interese și exclude în mod absolut persoanele sancționate pentru incompatibilități, fără ca această diferență să fie fundamentată pe criterii obiective privind gravitatea faptei, vinovăția, prejudiciul sau funcția deținută.

În aceste condiții, sintagma contestată urmează a fi examinată în măsura în care exclude de la mecanismul verificării persoanele cărora le-au fost aplicate încetarea mandatului, încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu ori interdicția de a ocupa funcții pentru încălcarea regimului juridic al incompatibilităților.

Pentru restabilirea conformității constituționale, norma poate fi declarată constituțională numai în interpretarea potrivit căreia mecanismul de verificare prevăzut de articolul VI alin. (3) din Legea nr. 34/2025 se aplică și persoanelor sancționate pentru incompatibilități, dacă acestora le-au fost aplicate măsuri comparabile și dacă sunt îndeplinite celelalte condiții stabilite de lege.

În subsidiar, în cazul în care o asemenea interpretare conformă Constituției nu poate fi desprinsă din textul normei, sintagma „pentru conflicte de interese”

urmează a fi declarată neconstituțională în măsura în care exclude de la verificarea justificării măsurilor persoanele sancționate pentru încălcarea regimului juridic al incompatibilităților.

IV – CADRUL CONSTITUȚIONAL

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1.

Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4.

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7.

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nicio lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16.

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.”

Articolul 20.

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop, statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 38.

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

„(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.”

Articolul 39.

Dreptul la administrare

„(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.”

Articolul 54.

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii

tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[...]

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate afecta existența dreptului sau a libertății.”

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare celor expuse, în conformitate cu prevederile art. 1, 4, 7, 16, 20, 38, 39 și 54 din Constituția Republicii Moldova, articolul 4 alin. (1) lit. a), 24, 25 alin.(1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Solicite Înaltei Curți:

1. Admiterea spre examinare a prezentei sesizări;
2. Declararea neconstituțională a sintagmei „*pentru conflicte de interese*” din articolul VI alin. (3) al Legii nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări nu a fost anterior obiect al constituționalității sau al interpretării Constituției.

VII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu respect

 Adrian LEBEDINSKII